

Universitätsbibliothek Paderborn

Joannis Trithemij, Spanheimensis, Et Postea Divi Jacobi apud Herbipolim Abbatis, Viri suo aevo doctissimi. Tomus ... Annalivm Hirsavgiensivm

Opus nunquam hactenus editum, & ab Eruditis semper desideratum.
Complectens Historiam Franciae Et Germaniae, Gesta Imperatorum,
Regum ...

Trithemius, Johannes

S. Galli, 1690

Crafftto Abbas XXVIII. præficitur Anno Domini MCCLXXX. præfuit annis XIII.
diebus XX.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38573

Rhinberg,
Caſtellum
prædonum
deſtruitur.

Anno etiam prænotato Wernherus Archiepiſcopus Moguntinus ſæpè dictus Caſtellum Rhinberg haud longè à Rheno propè Lorch, de quo latrones paſſim exeuntes prædas & ſpolia ſine miſeratione pauperum exercebant, in terram miſſis exercitiis ſuis obſidione vallavit, expugnatumque tandem cepit, & ſubmiſſo igne funditus evertit.

Anno eodem prænotato tanta frumentorum copia in Sueviæ partibus crevit, ut modius ſiliginis unus pro duobus ſolidis Hallenſium emeretur: modius verò ſpeltæ pro viginti Hallenſibus: modius autem avenæ pro Hallenſibus ſedecim. Vini etiam maxima copia fuit, ita ut meſura pro uno ſolido venderetur.

Henricus
Comes de
Veldenz
ſe Miniſtrū
faterur Ec-
cleſiæ.

Eodem anno Henricus Comes de Veldentia Trevereniſis Diœceſis ſe & ſuos hæredes cum Wernhero Archiepiſcopo Moguntino in perpetuum confœderavit per litteras manifeſtas atque patentes, in quibus ſe Moguntinæ Eccleſiæ dapiferum recognoscit atque vaſallum: quare ſe merito ejuſdem Eccleſiæ fidelem atque devotum perpetuò pollicebatur fore manſurum. Auxilium quoque tam ſuum, quàm ſuorum eidem promiſit Archiepiſcopo, contra quoscuſque injuriatores præſtaturum, & nullis proptereà laboribus parcendum. Hoc ipſum Comiti ſimiliter promiſit memoratus Archiepiſcopus.

MCCCLXXX.

Volandus
Abbas
XXVII.
hujus Cœ-
nobij reſi-
gnat Offi-
cium.

Hoc anno Dominicæ Nativitatis, qui fuit IV. Volandi Abbatis Hirſaugienſis inchoatus. Indiſtione Romanorum octavâ, conſiderans ipſe Volandus, quòd Monafterio ſibi commiſſo propter malitiam temporum utiliter præſidere non poſſet, gravi mentis dolore concutitur, & non parum in ſecreto cordis anxiatur. Magna etenim fratres rerum preſſit inopia, & parva conſuum annalium reſtabat ſubſtantia: alieni denique æris preſſura non mediocriter ejus animum affligebat, quia non habebat, unde vexationem hanc omnium peſſimam redimeret. Concilio igitur amicorum habito Abbatiam reſignare ſtatuit, proptereà quòd ſe paupertatem non poſſe relevare Monafterij certiffimè recognovit. Unde ut pacem haberet à laboribus, quos tolerare non potuit, Abbatiam ad voluntatem Conventus anno prænotato die menſis Januarij quartâ decimâ liberè reſignavit, & non diu ſupervixit.

De Craſſthone hujus Monafterij Hirſaugienſis Abbate XXVIII. qui præfuit annis tredecim, die- bus xx. & geſtis in illo tempore.

Craſſtho ſic
Abbas Hir-
ſaugienſis
XXVIII.

Anno igitur Dominicæ Nativitatis prænotato milleſimo ducentefimo octogefimo, Indiſtione Romanorum octavâ menſis Januarij die quintâ decimâ, Monafterij hujus Abbatiam poſt Volandi reſignationem vacante, Prior & Fratres, qui Electioni debuerant intereſſe, convenerunt ad locum Capitularem, ac longum de ordinatione Paſtoris habuere conſilium; tandem poſt multos & varios tractatus Craſſto Monachus ejuſdem Congregationis, & major eo tempore Cellerarius à principali parte Conventus in Abbatem eligitur,

tur, in quem ceterorum mox omnium vota similiter diriguntur. Qui non diu postea ordinatus per Neometensis Ecclesia Pontificem in Abbatem, ut moris est, praefuit annis XIII. & viginti diebus in multa sollicitudine, sed non sine utilitate. Patria fuit Suevus, de honesta parentela natus, qui ad ordinem venit sub Ernesto Abbate, à quo Monachus factus inculpate vixit secundum illius consuetudinem temporis.

Deinde crescentibus cum aetate meritis vitae Presbyter factus est mandato Volpoldi Abbatis, à quo non multo post subcellerarius constituitur, & paucis annis in illo officio peractis, etiam major Cellerarius Fratrum consensu ordinatur. Qui Marthae officium studiosè adimplere curavit, quamvis propter malitiam dierum parum profecerit. Enimverò sicut praecedentibus pluries jam diximus, condicio hujus Monasterij illo in tempore magnà premebatur inopia, & defecerant non minus Fratribus temporalis rei subsidia, quàm in eis fuerat extincta regularis disciplinae observantia. Cecidit nobilis Hirsaugia, & quae olim cunctis bonis opulentissima viros in omni sanctitate ac eruditione scripturarum produxit plurimos, jam nuda & inops omni decore suo perditò contemnitur spoliata.

Crassitho itaque in Abbatem ordinatus, ad restitutionem rerum ac statùs substantiae temporalis mentem satis studiosè apposuit, atque in conservatione bonorum adhuc habitorum diligentissimus fuit. Multa etiam Monasterio vel inconsultè alienata, vel injustè distracta per suam industriam restituit, & propterea etiam Sedis Apostolicae suffragium imploravit. Veruntamen omnia ad plenum reducere non potuit, quoniam loci contritio nimis magna fuit. Collapsam verò regularis disciplinae observantiam quomodo ad integritatem reduceret, qui vivere secundum Regulam puritatem non didicerat? Mansit ergo in sua tepiditate semel Monachorum praesumpta deformatio per annos plurimos, donec novissimè tandem, ut suo loco dicemus, Bursfeldina Reformatio per Wolframnum Abbatem anno Domini MCCCCLVII. introduceretur.

Eodem anno quo Dominus Crassitho huic monasterio Abbas constituitur, Albertus cognomento magnus ex Ordine S. Dominici quondam Episcopus Ratisbonensis in Bavaria anno aetatis suae octogesimo septimo Coloniae mortuus est, & in medio Choro Ecclesiae sui Conventus cum honore sepultus, non sine testimonio evidenti magna sanctitatis. Fuit autem vir in omni scientia scripturarum tam divinarum, quàm saecularium omnium suo tempore doctissimus: & non minus vitae merito, quàm eruditione venerabilis, ut rectè magni acceperit nomen. Scripsit autem penè infinita opuscula, quibus nomen suum immortalitati commendavit. De quibus nos invenimus, quae sequuntur. Super sententias Petri Lombardi Episcopi Parisiensis scripsit libros IV. Summam Theologiae lib. IV. de quatuor Coavis lib. I. De Homine lib. I. De Bonis lib. I. De vita spiritali quoque lib. I. super officio Missae lib. I. De Corpore Domini lib. I. Item de Corpore Christi sermones duos & triginta lib. I. De muliere forti. lib. I. In opera & Epistolas Beatissimi Martyris Dionysij Areopagitae lib. V. De laudibus S. Mariae semper Virginis lib. I. De multiplici timore lib. I. Defensorium Mendicantium lib. I. De formatione hominis lib. I. De partu hominis lib. I. De Origine animae lib. I. Super oratione Dominica lib. I. De modo

Crassitho
Abbas Di-
sciplinam
reformare
non potuit.

Albertus
M. apud
Coloniae
mortuus.

Opuscula
Beati Al-
berti M.

Præ-

Prædicandi lib. i. De Reparatione lapſi lib. i. de adharendo Deo lib. i. In Exodum lib. i. In Leviticum lib. i. In Numeros lib. i. In Deuteronomium lib. i. In Joſue lib. i. In hiftoriam Judicum lib. i. In hiftoriam Ruth lib. i. In hiftoriam Regum libb. iv. In Paralipomena libb. 2. In Eſdras & Nehemiam libb. 3. In hiftoriam Tobiaë lib. i. In hiftoriam Judith lib. i. In hiftoriam Heſter lib. i. In proverbialia Salomonis lib. i. In Eccleſiaſten lib. i. In Cantica canticorum lib. i. In librum qui prænotatur ſapientiæ lib. i. In Eccleſiaſticum lib. i. In hiftoriam Machabæorum libb. 2. In hiftoriam Job lib. i. In Eſaiam Prophetam lib. i. In Jeremiam Prophetam lib. i. In Ezechielem Prophetam lib. i. In Danielem Prophetam lib. i. In duodecim Prophetas minores libb. xii. In Evangelium Matthæi lib. i. In Evangelium Marci lib. i. In Evangelium Lucaë lib. i. In Evangelium Joannis lib. i. In omnes Epiftolas Pauli libb. xiv. In Apocalypſin Joannis lib. i. In Actus Apoſtolorum lib. i. In Epiftolas Canonicas libb. vii. Sermones de tempore & ſanctis per anni circulum libb. 2. De natura animalium libb. xx. Paradyſum animæ lib. i. Orationes ſuper Evangelicas lectiones. Orationes ſuper ſententias. De differentia ſpiritus & animæ lib. i. De Divinatione & Prophetia lib. i. Diverſarum quæſtionum lib. i. De natura loci lib. i. De Cauſis Elementorum lib. i. De moribus animalium lib. i. De Juventute & ſenectute lib. i. De vita & morte lib. i. De plantis & vegetabilibus lib. i. Summam Philoſophiæ lib. i. Contra poſitionem Averrois de unitate intellectus libb. iii. De intellectu & intelligibili lib. i. Quæſtiones contra Averroistas lib. i. De Formæ unitate lib. i. De Morali Philoſophia libb. xvi. De Monastica Philoſophia libb. v. De Oeconomica libb. iv. De Politica libb. viii. De Arithmetica lib. i. De Geometria lib. i. De Muſica lib. i. De Aſtronomia & Aſtris libb. ii. De ſphæra lib. i. Speculum Aſtronomiæ lib. i. De antiquis Aſtronomiæ auctoribus lib. i. De Mineralibus lib. i. De natura Deorum lib. i. De ſecretis naturæ libb. iv. De duodecim Alphabetis lib. i. De Magiſtrorum electione lib. i. De univerſalibus lib. i. De ſomnijs lib. i. De Prædicamentis lib. i. De ſex principijs lib. i. De definitionibus lib. i. De Grammatica lib. i. De Rhetorica lib. i. De Medica arte lib. i. De Lanificio lib. i. De Agricultura lib. unum. De Aratura lib. i. De Navigatione lib. i. De Metaphyſica libb. xiii. De ſpiratione & reſpiratione lib. unum. De voce lib. i. De perſpectiva lib. i. De Aſtrolabio & quadrantibus libb. ii. In omnes libros Ariſtotelis commentarios edidit. Alia inſuper multa ſcripſiſſe dicitur, quæ ad noſtræ lectionis noticiam hæcenus non venerunt.

Opuscula
B. Alberti
Magni.

Albertus
non fuit
Necro-
manticus
nec Magus
ſuperſtitio-
ſus.

Quod verò de Necromantia, & pernicioſis artibus ab Eccleſia ſancta merito prohibitis accuſatur à nonnullis imperfectiſſimis Nebulonibus, injuriam & contumeliam patitur: quippe qui homo doctiſſimus, moribus integerrimus, fide Catholicus, meritoque vitæ ſanctus, & ſemper in Chriſti amore devotiſſimus exiſtens, Necromantiam Magiæque ſuperſtitioſam, & omnes artes Diabolicas damnavit, contempſit, & ſumma cum ratione confutavit, ſicuti manifeſto in libello, quem prænotavit, *Aſtronomiæ ſpeculum*, oſtendit: ubi ſatis exactâ diligentia libros Magiæ naturalis à ſuperſtitioſis & prohibitis diſcernit: unde ſi qua miranda feciſſe invenitur, non maleficio, ſed occultis naturæ, vel rebus, vel modis procul dubio ſibi notis inculpatè perpetravit. Multa enim ſtupenda ignorantibus cauſas occultas naturaliter fieri poſſunt, quorum viſio intuentes parvi ſenſus homines vertat in ſtuporem. Libri

Libri autem & volumina Magicarum & Necromanticarum superstitiosarumque artium . quæ circumferuntur sub nomine Alberti Magni, conficta & ementita sunt omnia : & ob id ignibus committenda. Vir etenim ille sanctus atque doctissimus talia non scripsit: nec illicitis & profanis unquam studijs occupavit. Libros illum Necromantiæ ac Magiæ legisse cursim quandóque ipsius inducti testimonio concedimus: sed usum eis fuisse, aut fidem adhibuisse penitus negamus. Legit illos, ut sciret ex ratione ad confutandum: & nullatenus ad imitandum. Quemadmodum sanctissimus Præful Augustinus contra Faustum Manichæum tres & triginta tomos scripturus sive libellos, omnes illius errores legendo prius sine culpa offensionis diligenter percurrerat: ita sanctus iste Doctor Albertus cum libris Necromanticis & Magicis, quos falsos errores & damnatos noverat ab Ecclesia, faciebat. Non enim ut sciret, vel operaretur, neque ut delectaretur eorum lectione, momentaneam eis discussionem examinis sui adhibuit: sed ut stultam perfidiam imperitorum hominum, qui talia sectantur, posset redarguere ex fundamento, eorum confictiones sine conscientia suæ macula legendo percurrit. Nemo stultorum errores valentius potest redarguere quam ille, qui causas & arcana errantium ex principijs cujuslibet artis aut facultatis proprijs novit in publicum rationabiliter declarare. Alioquin incitè facilius est reprehendere, quam emendare. Sic Astrologiam imperiti contemnere possunt multi: scitè autem demonstrare stulitiam pauci: illique soli, qui artis principia noverunt.

De libris autem Necromanticorum B. Doctore Alberto mendaciter adscripsis, hoc dicimus, quod sentimus. Quemadmodum naturæ præsumptuosi & nimium avari præstigiatores alchimistæ grandia promittentes, & nihil veritatis exhibentes, vel à semetipsis decepti multos & varios circumferunt vanitatis suæ libellos, Platonis, Aristotelis aliorumque præstantissimorum virorum nominibus prænotatos: vel circumventi ab alijs eum non habeant unde vivant, sub titulis falsis decipiunt curiosos: ita nebulones & tenebriones isti necromantiæ professores, ut suæ perversitatis instituta curiosis persuadeant, librorum quos confinxerunt falsos titulos mentiuntur. Sed de his alibi diximus.

Anno etiam prænotato Nicolaus Papa tertius ad instantiam Domini Crafftionis Abbatis hujus Cœnobij Hirsaugiensis, omnia bona, jura, privilegia ejusdem auctoritate Apostolicâ confirmavit, sicut patet in bulla desuper data in Avinione octavo Calend. Decemb.

Item anno præscripto Rudolphus Rex Comitem de Zolra sororium suum in locum demortui sine hæredibus Burggravij Nürenbergenfis regali auctoritate Burggraviis instituit: & omnia quæ ad eandem pertinebant dignitatem, illi consensu principum condonavit. Ab hoc etenim Comite de Zolra Burggravio factò omnes Burggravij Nürenbergenfes postea descenderunt usque ad Fridericum, qui in Concilio Constantiensi, ut suo tempore dicemus, per Sigismundum Regem Romanorum in Marchionem Brandenburgensem, & sacri Imperij Archicamerarium ac Principem Electorem creatus fuit.

Eodem anno tertio Calendas Octobris mortuus est in vinculis Hartmannus Comes de Griningen, diutino carceris squalore in Asperg presus.

F

Albertus non composuit quicquam in Necromantia.

Magorum libros legere ad arguendum bonum est.

Necromanticus & Alchimista libros uterque circumfert mendaces.

Comes unus de Zolra Burggravius fuit Nürenbergenfis.

Hartmannus Comes de Wirtenberg in carcere mortuus.

Albertus non composuit quicquam in Necromantia.

An Hirsaug

55. 11. S.V. 18

fus. Hic frater fuit Comitis de Wirtenberg, amborumque progenies una, titulus quoque unus, sed comitatus divisus; unus etenim Curiam suam habuit in Stutgardia, alius in Griningen.

Papa Regnum transfert Siciliae.

Anno quoque praenotato Nicolaus Papa tertius ad Concilium quorundam Carolum Gallum de Regnis Apuliae ac Siciliae omni modo tentavit expellere, & Regem Arragoniae in locum ejus sublimare. Unde secretò per litteras & nuntios nesciente Carolo Regem investivit ad Regnum Siciliae, quem animo destinaverat suo; quae res & magni dissidii causa fuit, & multorum postea malorum occasio.

Rotenburg terrae motu collapsam restituitur.

Item anno praenotato oppidum Rotenburg ad littus Neckari fluminis Sueviae situm, quod nuper terrae motu funditus corruerat, consilio & impensis Alberti Comitis de Hohenberg, jactis fundamentis atque repositis ad pristinum statum est restitutum. Hujus oppidi similem ex terrae motu ruinam & restitutionem longè supra recitavimus in primo volumine, anno Brunonis Abbatis septimo, Dominicae verò Nativitatis duodecimo supra centesimum atque millesimum. Quod quidem oppidum Franci olim temporibus Faramundi Regis construxerunt, & Landeskron, vel ut Codices habent vetustiores, Landskorn nominaverunt, aut loci amanitate provocati, aut quardiae opportunitate.

MCCLXXXI.

Nicolaus Papa tertius obiit & vacat sedes mens. v.

Anno Craffthonis Hirsaugiensis Abbatis secundo, Nicolaus Papa tertius, homo quamvis cibi & potus continentissimus, apoplexiâ tactus apud Surinum interijt: cujus corpus Romam deportatum in Ecclesia S. Petri sepultum fuit. Et iterum vacavit Sedes Apostolica quasi mensibus quinque.

Eodem anno Rudolphus Rex Romanorum morabatur in Austria: & prudenti consilio tam ipsum Ducatum, quam Bohemiae Regnum pro suo arbitrio disponebat. Postea nuptijs solemnibus apparatu Pragae celebratis, Wenceslao filio Regis Odocari in bello, sicut diximus, occisi, Gudam filiam suam prius illi desponsatam dedit uxorem, cum qua ei & Regnum Bohemiae paternum assignavit, & facta est laetitia magna in populo.

Rudolphus Rex devastat & obtinet Burgundiam.

Rebus verò tandem in Austria & Bohemia pro voto dispositis ad Nürenbergam revertitur: indeque progressus ad Franckenfurt conventum principibus indixit. Quibus ad terminum indictum convenientibus, multa pro communi bono ibidem tractata sunt, & maximè contra praedones & latrones, qui multa in Regno mala committebant. Contra quorum insolentiam Rex Rudolphus de consensu principum & auxilio, misit exercitum, & multa eorum latibula brevi tempore funditus destruxit. Post haec eodem anno expeditionem movit in Burgundiam contra Comitem illius provinciae gubernatorem, qui jugum imperij conabatur excutere, & suo dominio Burgundiam subjugare. Unde jam prius se ad rebellandum praeparaverat, & exercitum haud parvum Gallorum contra Imperium in promptu habebat. Qui audiens Regem contra se cum exercitu venientem, in introitu Burgundiae statuit ei occurrere, & pro libertate, quam praesumpserat, viriliter pugnare. Sed congressione facta Comes à Rege vincitur, & armorum violentia compulsus ad obedientiam revocatur. A Burgundia tandem reversus in Alsatiam, cives quarundam munitionum in dissidium conspirasse reperit, contra quorum

rum temeritatem statim copias movit. Erant autem conspirationis capita, Hagenau, Colmaria, Turegum, atque Berona, quam vulgari nomine Bernam appellamus. Admotis igitur ad memorata regni oppida Rex Ruodolphus copijs, in brevi ab eo capta sunt, & mox cives compulsi ad obedientiam, unde exciderant, redierunt. Rex autem misericorditer egit cum innocentibus, principes verò conspirationis aut laqueo fecit suspendi, aut gladio percuti. Anno prænotato posteaquam Sedes Apostolica propter diffensionem Patrum vacasset mensibus quinque, convenerunt tandem pro electione novi Pontificis, & diu concertantes non poterant in unam concordare sententiam. Nam una Cardinalium pars Pontificem volebat habere nationis Italicæ, alia verò urgente Carolo Rege Apuliæ Papam Gallicum præferebat; verum post multas diffensiones tandem compulsi præsentia & comminationibus Caroli Regis, Simonem patriâ Turonensem Gallum natione, presbyterum S. Cæciliæ Cardinalem virum optimum in Pontificem elegerunt, qui Martinum se quartum voluit appellari, & præfuit annis iv. mense uno, qui Carolo Regi fuit in omnibus consentiens. Eodem anno cives Imperialis oppidi Eslingen in Suevia, castellum Kaltental nuncupatum obsidione vallarunt, contra quos in bellum Eberhardus Comes de Wirtenberg exiens, obsidionem solvit. Hoc anno factum nonnulli commemorant, quod nos anno Volandi Abbatis primo diximus, Hartmannum filium Rudolphi Regis cum quibusdam alijs in Rheno vicesimâ die mensis Decembris, hoc est in vigilia sancti Thomæ Apostoli fuisse submersum, & in Basilea sepultum. Rudolphus Rex auditâ morte Nicolai Papæ, Vicarium misit in Etruriam, qui parvo Germanorum equitatu stipatus Florentinos & Lucenses, Imperio tunc rebelles, gravissimis incursionibus spretis Pontificis interdictis afflixit. Demum factâ cum Florentinis compositione Vicarius ad Regem in Germaniam reversus est. Anno præscripto in oppido Eslingen memorato, septima decimâ die mensis Martij, hoc est, in solemnitate sanctæ Gertrudis virginis, mulier quædam partum edidit monstruosum. Erat namque foetus ab umbilico usque ad pectus continuatus, quatuor habens brachia se invicem complectentia, duo similiter capita se invicem respicientia, & membra verecundiora duplicata, sed tamen diu non vixit.

MCCLXXXII.

Anno Crafftionis Abbatis tertio, indictione Romanorum decimâ Rudolphus Rex Curiam apud Augustam Sueviæ civitatem celebravit solemnem, in qua filium suum Albertum Comitem de Habsburg, in Ducem Austriæ, de consensu Principum sublimavit, conferens ei auctoritate regali totam Austriam, Stiriam, Carinthiam, Carniolam & partem Naonis in perpetuam possessionem. Ab hoc Alberto ex Comite de Habsburg Duce facto descenderunt omnes Duces Austriæ usque ad Maximilianum Cæsarem, qui Romanum hodie in quartum & vicesimum annum regit imperium.

Eodem anno Rudolphus Rex duo latronum castella, haud procul à Rheno sita, Richenstein videlicet, & Schönek, ex quibus rapinas & prædas exercere in pauperes ac viatores impietatis & nequitia ministri consueverant, cepit, & funditus destruxit. Ipsos verò latrones quos

F 2 reperit,

Hagenaw,
Colmaria,
Turegum
& Berone
oppida.

Martinus
fit Papa IV.

Rex Vicarium misit
in Etruria.

Infans
Monstruosus
nascitur.

Albertus
filius Regis
ex Comite
fit Dux Austriæ.

Castella
prædonum
subvertuntur
iussu
Regis.

Handwritten in red ink: *Handwritten in red ink*

Handwritten in black ink: *An. Hirsburg*

Handwritten in black ink: *75. 11. S. V. 18*

reperit, sicut meruerant, omnes laqueo suspendi mandavit, sive nobiles essent sive ignobiles. Comes autem quidam de Waldek Regi persuadere conabatur, ut servos & rusticos laqueo suspenderet, nobiles verò pecuniâ taxaret, indecorum existimans homines militaris Ordinis laqueo interire. Cùmque adjunctis sibi pluribus Regem instantissimè rogaret, quatenus nobilibus parceret, ille cum furore imò Zelo justitiæ plenustale supplicanti- bus dedit responsum: *Sinite latrones in supplicium trahi ultimum, quod meruerunt; non enim sunt nobiles, sed fures sceleratissimi atque raptores, qui pauperes opprimunt per violentiam, pacem violenter rumpunt, regni que jura confundunt. Vera nobilitas fidem servat, virtutes colit, justitiam diligit, neminem offendit, nulli penitus injuriam facit. Qui nobilis est, usque ad mortem defendit justitiam, furtum non committit, nec perpetrat rapinam. Cessate nunc igitur vos, si nobiles estis, fundere preces pro furibus, qui etiam si Comites viderentur aut Duces, mortis non evaderent penam, me Judice, quâ digni sunt. Non est viri nobilis officium, pauperes violenter opprimere, sed ab omni potius injuria defendere.*

Necq; nobi-
les sunt ra-
ptores, neq;
raptores
sunt Nobi-
les.

Judæorum
persecutio
Moguntia.

Anno item prænotato feriâ secundâ post festum Dominicæ Resurrectionis, facta est in civitate Moguntina Judæorum gravissima persecutio. Cives namque Moguntini Judæis nescio quod genus sceleris (justè an injustè Deus novit) imponentes, seditione commotâ in illos irruunt, omnes comprehendunt, tormentis exponunt, plures occidunt, reliquos cunctis bonis spoliatos, de civitate cum ignominia expellunt. Hinc generalis persecutio Judæorum, quasi per totam Germaniam secuta est, & maxima tribulatio calamitosum genus illud hominum oppressit.

Anno etiam præscripto gens Tartarorum ferissima, conjunctis sibi Armenis, Perfidem in manu valida ingreditur, & commissio contra Babilonios atrocissimo prælio, centum eorum millia superavit, quorum occidit plures, alios in fugam convertit. Ex eo tempore gens illa nimium invaluit, & supra omnes mundi nationes multiplicata fuit, ac multa deinceps cum diversis nationibus cruentissima prælia gessit & vicit.

Comes
Spanhei-
mensis
confede-
ratur Ar-
chiepisc.

Item anno prænotato Joannes Comes de Spanheim, qui superiore anno sicut diximus contra Wernherum Archiepiscopum Moguntinum apud Genzingen dimicaverat, (concordiâ inter eos factâ per Rudolphum Regem) perpetuum cum eo fœdus iniit, eique assistentiam contra quoscunque adversarios perpetuò fideliter promisit, exceptis Godfrido Comite de Seyna, Henrico Comite de Starkenberg, Eberhardo Comite de Kazenelenbogen, qui erat frater uxoris suæ, Emichone & Friderico Comitibus de Lyningen, Comite quoque de Zvveybrucken, & Landgravio Hassiæ, cum quibus amicitia fœdus contraxerat.

MCCLXXXIII.

Comites de
Heßenberg
Dominum
suum perfe-
quantur.

Anno Craffthonis Abbatis IV. Indictione Romanorum undecimâ, nonâdecimâ die mensis Maij, quæ fuit Beatae Potentianæ virginis festi- vitate solemnis, Comites de Hennenberg vasalli Pontificis & Ecclesiæ Her- bipolensis, & Comes de Castello similiter & ipse vasallus Episcopi Ber- tholdi, cum magno exercitu tam suorum, quàm pretio conductorum, venerunt contra memoratum Pontificem Bertholdum veteris odij & in- fidelitatis veneno incitati, terras Ecclesiæ miserabiliter devastantes. Inter alia Monasterium sanctæ Felicitatis in Syvarzach nostri Ordinis hostiliter

hostiliter ingressi spoliarunt, rapientes & deportantes, quidquid poterant invenire. In odium denique praefati Praesulis, etiam Deum contemnentes & sanctos, Ecclesiam incendere tentabant, quam & in favillam redegerissent, nisi militis cujusdam Udalrici de Havvno sagacitas potenter obstidisset. Oppidum verò Svarzach incendio subverterunt.

Svarzach oppidum comburitur.

Anno praenotato Martinus Papa quartus totis viribus usus pro Carolo Rege Apuliae Petrum Arragonensium Regem, quem praedecessor Papa Nicolaus tertius, ut antea diximus, per litteras & Nuntios ad Regna Siciliae & Apuliae contra Carolum investiri fecerat ac vocari, excommunicavit, & gravissimis innodavit Censuris & execrationibus. Petrus enim Rex non solum consilio Nicolai Papae inductus, sed etiam praeepto compulsus, posteaquam ad ipsa regna fuerat investitus, magnis cum expensis, & sub multis periculis per mare mediterraneum navigavit in Siciliam, & non sine maximis laboribus plurimam insulae partem obtinuit.

Eodem anno Rudolphus Rex Conventum Principum apud Moguntiam circa festum S. Michaelis habuit, ubi post multa consilia pacis habita, etiam Judaeorum causam diligentissime, quare fuissent combusti, fecit examinari. Contra quos multa dicebantur abominanda scelera, quod videlicet veneno fontes infecissent aquarum, quod pueros occidissent empros aut furtive sublatos ex adibus Christianorum, & quod Sacramentis Dominicis nefandas intulissent contumelias.

Conventus fit Principum apud Moguntiam.

Rex autem Christianissimus examinata necis Judaeorum causam laudavit sententiam, & sub poena capitis ac laesae Majestatis reatu mandavit omnibus & singulis, ut omnia quaecunque de bonis Judaeorum direpta fuissent, ad manus Procuratoris fisci Regalis sine mora comportarentur. Quo facto cuncta jussit dari pauperibus, & nec sibi quidquam retinuit, nec aliquid Ecclesiae donavit. Super qua interrogatus, cur non partem aliquam dedisset Ecclesiae, respondit: *Nescitis, quod Bona Judaeorum de usura acquisita sunt, & propterea injusta: Dei autem Ecclesia sancta est, & non nisi de iure acquisitis honoranda. Scriptum est enim: Domum tuam Domine decet sanctitudo.*

Bona Judaeorum dantur pauperibus.

MCCLXXXIV.

Anno Crafftionis quinto mortuus est Fridericus Episcopus Wormatiensis vir per omnia venerabilis, cujus corpus in majori fuit Ecclesia sepultum. Huic in Pontificatu ejusdem Ecclesiae successit Simon Canonicus majoris Ecclesiae dictus de Schöneks, vir bonus, & ad Pontificatum satis idoneus, ac mirae probitatis & honestatis, qui praefuit annis octo, mensibus tribus, diebus xiv.

Eodem anno secundam die mensis Aprilis, obiit Wernherus de Falkenstein Archiepiscopus Moguntinus, anno Pontificatus sui quarto atque vicessimo, & in majori Ecclesia sepultus est, vir per omnia strenuus & magnificus, qui tempore suo, redditus, proventus & Dominium Ecclesiae Moguntinae haud parum auxit, omnes in circuitu adversarios suos potenter compescuit, & plura Latronum raptorumque latibula capiens funditus evertit. Post cujus obitum duo in dissensione fuerunt electi, Petrus videlicet Canonicus Basileensis & majoris Ecclesiae Moguntinae Praepositus, Doctor Medicinae, qui fuerat Physicus Rudolphi Regis Romanorum: & Gerardus de Epstein Moguntinae Sedis Canonicus & Ecclesiae Trevirensis

Wernherus Archiepiscopus Moguntinus obiit.

Duo in dissensione Canonice fuerunt electi.

similiter Canonicus & Archidiaconus, qui non illâ vice, sed post fratrem Henricum Archiepiscopus factus est.

His autem duobus in dissensione per Canonicos Ecclesiæ Moguntinæ, ut præmittitur, electis, & apud Sedem Apostolicam pro Archipræsulatu contententibus, primò sub Martino Papa quarto, & postea sub Honorio Papa similiter quarto duravit ipsa calamitas ferme ad biennium: ex qua Moguntina Ecclesia non parvum accepit detrimentum. Tandem Papa Honorius electione cassatâ utriusque, Henricum Episcopum Basiliensem fratrem Ordinis minorum in Archiepiscopum Moguntinum constituit: & sic amborum contentio cessavit. Petrum autem memoratum Medicum in locum Henrici Basiliensem Episcopum ordinavit.

Bertholdus
Episc. Her-
bipol. obiit.
Manegoldus
sic Episc.

Anno prænotato mortuus est Bertholdus de Sternenberg Herbipolensis Episcopus Dux Francorum anno principatus sui octavo decimo, in majori Basilica sancti Martyris Kiliani sepultus. Vir certè optimus & sempiternâ memoriâ dignus, qui Deum purè coluit: Clerum & Claustrales Deo mancipatos dilexit, & multa bona fecit.

Post quem Manegoldus de Novo Castro majoris Ecclesiæ Præpositus Episcopus electus est: & præfuit annis ferme duodecim, vir & ipse magnificus, bonorum & libertatum Ecclesiæ suæ defensor acerrimus: contra quem cives Herbipolenses veteri more suo conspirabant in detrimentum proprium: quos ipse prudentiâ simul & viribus superans, ad obedientiâ subjectionem revocavit.

Carolus
Rex Apuliæ
moritur.

Anno etiam prænotato Carolus Rex Apuliæ & Siciliæ mortuus est anno regni sui decimo octavo. Hic fuit Carolus Provinciæ & Andegaviæ Comes, Frater Ludovici Regis Gallorum, qui Regnum paternum Conradino Suevorum Duci contra fas & æquitatem, ut per multas conquirebatur epistolas, præripuit, ipsumque Ducem pro hæreditate legitima pugnantem bello cepit, & crudeli morte interemit, quemadmodum in prima hujus voluminis parte supra jam diximus. Carolo autem in Regno Carolus ejus filius successit, & regnavit annis xxv.

MCCLXXXV.

Clerus Her-
bipolensis
spoliatur.

Anno Craffthonis Hirsaugiani Abbatis sexto Indictione Romanorum tertiâ decimâ, octavâ die mensis Januarij, cives Herbipolenses juramentorum & promissionum suarum Iringo quondam Episcopo simul & Bertholdo successorî ejus factarum immemores, Domos Canonicorum irrumpunt, omnibusque bonis suo more iterum spoliantes de urbe cum omni Clero violenter expellunt: quod factum fati postea expiârunt.

Eodem anno Ecclesia Beatæ Mariæ semper Virginis in Moguntia, quam ad Gradus vulgò nuncupant, cum una turri majoris Ecclesiæ sibi proximore, atque novis Apothecis igne casuali succensa miserabiliter cremata est, non sine damno vicinorum. Quæ postea cum majore apparatu reedificata, sicuti hodie cernitur, nullum veteris structuræ visentibus præbet vestigium.

Ludovicus
Comes Pa-
latinus mo-
ritur.

Anno prænotato Ludovicus Comes Palatinus Rheni Baviarique Dux, filius Ottonis, qui primus ex Bavaris Palatinatum obtinuit cum electione imperij, & frater Ducis Henrici, moritur: & in Monasterio Fürstfeldt, quod ipse pro expiatione sceleris necatæ primæ uxoris in Bavaria construxerat, à filiis sepelitur.

Reliquit

Reliquit autem filios duos, quorum natu major Rudolphus patri successit in Palatinatu, & genuit filios postea tres, Rudolphum, Rupertum, & Adolphum, per quem linea generis continuabitur. Secundus autem fuit Ludovicus, postea Imperator Romanorum, qui Ducatum Bavariae mortuo Patruo sicuti dicemus totum obtinuit.

Qui Ludovicus uxorem habuit Margaretham Philippi Regis Gallorum ex filia Neptem, cujus pater Comes fuit Hollandiae, de qua Margaretha genuit filios sex, quorum primogenitus fuit Ludovicus Marchio in Brandenburg, secundo genitus Stephanus Bavariae Dux, qui morabatur in Landshuta, tertius fuit Albertus Dux Bavariae, qui morabatur in Straubingen, quartus fuit Wilhelmus Comes Hollandiae, Selandiae, & Hannoveriae, Frisiaeque Dominus, quintus Otto Dux Bavariae, sextus item Ludovicus Dux. De quibus suo loco dicemus.

Quorum mater filia Comitis Hollandiae Wilhelmi & Neptis Gallorum Regis Philippi, mortuo patre sine filiis, totum ejus Principatum obtinuit, quem Wilhelmo quartogenito filio, una cum consensu Mariti, qui tunc Imperator jam fuit, donavit.

Anno etiam praenotato Martinus Papa IV. curis & sollicitudinibus multis graviter occupatus pro communi bono plurimorum Perusium proficiscitur; ubi lenta febris correptus non sine opinione sanctitatis tandem feliciter ad Dominum emigravit, Perusij in Ecclesia principali sepultus, ad cujus tumbam plura divinitus facta miracula, & sanitates aegrotantium datae feruntur.

Hic in Summo Pontificatu successit Jacobus Diaconus Cardinalis patriae Romanus, genere Sabellicae ortus, qui se Honorium ejus nominis IV. appellari praecipit, & praefuit annis duobus, mense uno. Pontifex certae vitae merito, quam sapientiam, consilio & eruditione scripturarum omnium praestantissimus. Christianae quoque Religionis cultor, amator, & pro viribus omni tempore defensor studiosus. Corpore quidem debilis, & impotentiae fuit tantae, ut quibusdam instrumentis ad hoc arte fabricatis uti cogeretur, quoties ad Altare Sacrosanctum Dominici Corporis & sanguinis voluisset offerre mysterium. Consilio tamen & prudentia plurimum valuit, & suo mandato brevi tempore multa gloriose & magnifice peregit.

Hic memorabilis Praeful Ordinem Fratrum B. MARIAE semper Virginis de monte Carmeli in Lateranensi Concilio, ut quibusdam videbatur, non satis approbatum, & ob id a multis suo tempore graviter impugnatum, rursus de consilio & assensu omnium Cardinalium, & totius Ecclesiae Rom. sufficientissime approbavit, confirmavit, & perpetua firmitate stabilivit, multisque Privilegijs & libertatibus contra omnes Blatteratores communivit.

Fuerunt memorati Ordinis iniqui & malitiosi detractores, qui dicebant illum nequaquam titulo B. Virginis Mariae Deique Parentis insignitum, sed ex nomine cujusdam Mariae haereticae inhabitantis montem Carmeli per Angelum conversae fore nuncupatum; qui & alia plura contra S. Ordinem & ejus Professores mendacia confingebant, nulla ratione, sed sola malitia concitati, quorum temeritatem confusio subsequuta est.

Unde praedictus Papa Honorius divino procul dubio spiritu justissime inflam-

Martinus
Papa IV.
obijt.

Honorius
fit Papa IV.

Ordo Car-
melitarum
sublima-
tur.

Carmelita,
Fratres S.
Genitricis
Dei nuncu-
pantur.

1711 (Lening)

An. Hirsang

75 II
S.V
15

inflammatus, non ſolum Ordinem ipſum copioſis Indulgentijs & Privilegijs ſufficientiſſimè confirmavit, ſed etiam ejuſdem Profeſſores omnes deinceps Fratres B. Mariæ ſemper Virginis intactæ Genitricis Dei fore nominandos declaravit. Quam ejus laudabilem & ſanctam declarationem omnes deinceps Rom. Pontifices concedunt, laudant, & approbant uſque in præſentem diem, Carmelitas in ſuis litteris Fratres Dei Parentis ſemper intactæ Virginis Mariæ nominantes. E quibus Urbanus Papa VI. anno Pontificatûs ſui ſecundo, hoc eſt. Dominicæ Nativitatis MCCCLXXX. Indictione Romanorum tertiâ, omnibus Chriſti fidelibus, qui Ordinem ipſum aut Fratres ejuſdem, Ordinem ſeu Fratres Beatiffimæ Mariæ Dei Genitricis de Monte Carmeli vocaverint, nominaverint, ſeu appellaverint, Indulgentiam trium annorum, & tot quadragenarum gratioſè conceſſit, perpetuis temporibus duraturam.

Ad titulum Fratrum Carmelitarum Indulgentiæ.

Bertholdus etiam Herbipolenſis Eccleſiæ quondam Reverendiſſimus Præful, de quo paulò ante fecimus mentionem, ſicut in litteris Originalibus perſpeximus contineri, omnibus Chriſti fidelibus contritis & confeſſis, eorundem Fratrum Carmelitarum fautoribus, ac ipſos ſuo titulo prædicto devotè nominantibus in ſua Dioceſi decem Indulgentiarum dies miſericorditer conceſſit. Quod & alios complures Episcopos feciſſe non ignoramus.

MCCCLXXXVI.

Henricus fit Archiepiſcopus Moguntinus.

Anno Craſſthonis Abbatis ſeptimo, Honorius Papa IV. Electionem Canonicorum Moguntinenſis Eccleſiæ, quam per diſſentionem anno priore fecerant in Petrum & Gerardum, ſicut ibidem locuti fuimus, omnino caſſavit, & ambos jure Pontificatûs, ſi quod habuiſſent, privatos eſſe voluit. Quibus per ſententiam abrogatis Fratrem Henricum Ord. minorum Episcopum Baſilienſem ad Eccleſiam Moguntinam tranſtulit, & in Archiepiſcopum ſublimavit. Reliqua verò quæ ſupra diximus, repetere ſuperfluum judicavimus.

Honorius Legatum miſit in Germaniâ.

Eodem anno memoratus Papa Honorius IV. Episcopum quendam Tuſculanum S. R. E. Legatum ſuum de latere miſit in Germaniam ad Regem Rudolphum & Principes Imperij, pro quibuſdam negotijs & Eccleſiarum utilitate communi. Qui veniens in Franciam Orientalem Synodum generalem in civitate Wirzburg inſtituit: ad quam non ſolum Pontifices & Abbates vocavit, ſed etiam quosdam Principes ſeculares. Aderat etiam Rex ipſe Rudolphus cum alijs multis comitibus atque nobilibus Regni, & varia pro communi utilitate tractabantur. Hoc tamen concilium anno ſequenti primò fuit celebratum, quemadmodum ibi dicemus, ubi & cauſam exponemus.

Rex Vicarium miſit in Italiâ.

Anno prænotato Rudolphus Rex ad inſtantiam Romani Pontificis Vicarium ſuum nomine tam ſuo quàm imperij miſit in Italiâ, ut in omnibus locis jurisdictionem & juſtitiâ faceret imperialem. Qui veniens in Tuſciam, ab his qui Guelpharum partium erant, civibus Florentinis, Lucenſibus & nonnullis alijs, fidelitatis & obedientiæ juramentum Romano imperio debitum exigebat. Quod illi cum nullo pacto facere conſentirent, Vicarius in furorem ſuccenſus Florentinos in ſexaginta millibus argenti Marcis, Lucenſes verò in duodecim florenorum millibus pro inobedienciâ demerito condemnavit: pecuniâ acceptâ in Germaniam reverſus eſt. Fuerunt

Fuerunt qui scriberent. Rudolphum Regem auri cupidum Cancellarium suum pro Vicario misisse in Italiam, qui accepta pecunia populis libertatem venderet. Ea de causa Florentinos exposuisse tot argenti marcas, Lucenses quoque & alios contulisse pecuniam, ut libertate coempta, imperij non subderentur deinceps iussionibus. Qui hoc factum contendunt, in argumentum asserta veritatis consequentia producunt: quod Florentini mox post impetratam pro pecunia libertatem, magistratum instituerint, quem Priores artium vocaverint, addito & alio, quem velut Majestatis & libertatis praconem vexilliferum Justitiae nuncupabant. In quem modum & alias pleraeque urbes libertatem sibi comparasse referebant.

Anno praenotato, Comite Wirtenbergenfi Regijs mandatis jam diutius reluctante, nec hoc solum, sed etiam alios Imperij defensante Rebelles, Rudolphus Rex magno suorum contracto exercitu Comitatum Wirtenbergensem in manu valida ingreditur: & omnia quae potuit hostili vastatione demolitur. Comes etenim Eberhardus cum se tanta multitudini cerneret non posse resistere, se & quidquid servare voluisset illaesum, non in villis, sed in oppidis & castris collocavit.

Unde Rex hoc ipso anno post devastationem terrae comitatus binâ vice Sturgardiam oppidum memorati Comitatus obsidione vallavit, fortiter muros arietibus impulit, & constantissime impugnavit, majore suo ut ferunt damno atque suorum, quam commodo. Nam muris etiam in plerisque locis tormentis machinarum quassatis atque dejectis, nullus hosti patebat introitus, his qui intus erant resistentibus.

Postremo Archiepiscopus Moguntinus vices suas amice interposuit: & post concussum oppidi murum, post incendia villarum multa, post desolationem terrarum & spolia, ad Regis gratiam reduxit Comitem, & reformavit inter illos concordiam simul & pacem. Quibus peractis Comes Eberhardus Rudolphum juramento fidelitatis recognovit ut Regem: quem ille deinceps gratiosè prosequeretur ut Comitem. Deinde vicesima secundâ die mensis Februarij Rudolphus Rex pacem inter eundem Comitem & Senatum Eslingensem restituit.

MCCLXXXVII.

Anno Domini Crafftionis Abbatis octavo Indictione Romanorum quintâ decimâ in media quadragesima, hoc est, in Dominica quarta, quando *Letare in Hierusalem* pro Missae introitu cantabatur in Ecclesia Dei, Cardinalis Tusculanus Apostolicae Sedis Legatus, quem praecedenti anno Legatum ab Honorio missum in Germaniam diximus, in Civitate Francorum Wirzburg in praesentia Rudolphi Regis & multorum Principum concilium Episcoporum & Abbatum penè totius Theutonici Regni generale magnum Papae nomine celebravit. In hoc verò generali Episcoporum concilio praefatus Cardinalis atque Legatus Clero & Religiosis omnibus per totum regnum contributionem quartae partis omnium proventuum quatuor annis continuis Romanae solvendum Ecclesiae de consensu Regis ac Principum quorundam secularium imposuit, & sub maximis dandam poenis censurarum districtius mandavit. Quae res fit nova & inaudita prius extitit, ita contra Ecclesiam Romanam animos complurium provocavit. Cumque ad hanc Romani Pontificis legationem indiscretam nimis atque crudelem, Archiepiscopi, Episcopi, Ab-

G

bates

Comes de Wirtenberg Eberhardus Regi contrarius.

Comes Eberhardus ad gratiam Regis revertitur.

Concilium in Herbipoli celebratur Episcoporum.

Papa nimium volebat exactionare Clerum.

Wirttemberg

An. Hirsang

70 II

SV
15

bates, & reliqui viri Ecclesiastici omnes, qui erant in concilio, mentibus confusi obstupescerent vehementer, nemo tamen quidquam manifestè præsumeret contradicere, murmur confusum inter eos fuit exortum, & nullum (ut fieri solet) in perturbatione consilium. Nec mirum, nunquam enim prius exactio huic similis fuit audita, ut in quatuor annis omnes Cleri & Religiosorum totius Regni Germanici provenus, faucibus Romanorum infatiabilibus deberent ingurgitari. Unde cum exactio hæc nulli esset portabilis, à nullo fuit approbata. At verò cum Archiepiscopi atque reliqui Pontifices, quorum ingens convenerat numerus, ad eam Papæ legationem contremiscerent, & suis dignitatibus metuentes, nullus contradicere de cunctis manifestè præsumeret, omnibus amarum silentium tenentibus, surrexit tandem ex omnibus Præsul unus nomine simul & actione Probus de ordine Fratrum minorum Tullensis Episcopus, patriâ Suevus, ex oppido Tubingen, ut legitur, oriundus, qui Zelo justitiæ armatus, non iussus à quoquam, sed virtute Spiritus Dei conceptâ loquebatur pro omnibus. Habebatur autem concilium illud in majori Ecclesia Herbipolensi. Probus igitur memorabilis Præsul, quo intelligi facilius posset ab omnibus, in locum eminentiorem, cum aliàs non posset, super Baptistarium, quod tunc erat in medio templi, confestim ascendit, multa rationabiliter contra legationem proposuit, ac tandem de tanto gravamine coram omnibus appellavit. Videns & audiens Legatus Apostolicus, quid fecerit, dixeritque Probus Episcopus, iratus est, & auctoritate Apostolicâ illum velut inobedientem & Schismaticum, à suo Pontificatu deposuit. Probus autem ab Episcopatu dejectus ad Ordinem suum est reversus. Denique videntes Probi constantiam, Archiepiscopi Trevirorum Henricus, & Coloniensis Sifridus, cum quibusdam alijs Cardinalium concilio præsentem multis rationibus informare curabant, eam contributionem Clero non esse possibilem; quam si Romanus Pontifex per fulmina censurarum omnino pergit exigere, metuendum vehementer, ne dissidium periculofum & Schisma pestiferum in Ecclesia sancta contingeret. Informandum super his Papam consulebant, ut mente conceptam temperaret sententiam, ne furor Germanorum excitatus, vel à Romana Ecclesia subiret dissidium, vel Clerus in necem conspiraret Episcoporum. Legatus autem cum hoc audisset, sibi que non satis tutum arbitretur, apud Germaniam diutius commorari, quorum in se jam suscitaverat iram, in Italiam reversus est, fructum Legationis suæ non parvam reportans confusionem. Qui ubi Romam redijt, Honorium Papam adversâ laborantem valetudine reperit, de qua non diu postea mortuus, in Ecclesia sancti Petri sepultus fuit. Honorio mortuo Sedes Apostolica vacavit mensibus decem.

Anno prænotato nonâ decimâ die mensis Aprilis, Judæi puerum quendam nomine Wernherum ex Wanrad villa comitatûs Spanheimensis oriundum occultè rapientes, ad oppidum, quod Wefaliam vocant superiorem, juxta Rheni fluentia secum blanditijs lenitum abducunt, cultris pungunt, lacerant, & postremò crudeliter occidunt, ejusque sanguinem suo more sibi (nescio in quem prophanum usum procul dubio) servantes. Scelere autem paractò impudentissimi canes Judæi, corpus ipsius Wernheri innocentis pueri cum summa cautela nitebantur abscondere, sed

provi-

Legationi
Papæ nul-
lus Episc.
audebat
contradi-
cere.

Probus Epi-
scopus con-
tradicens
fuit depo-
situs.

Legatus in
Italiam va-
cans rever-
titur.

Wernherus
puer à Ju-
dæis Wefal-
iæ perimi-
tur.

providente Deo non potuit latere. Inventum namque miraculosè à Christianis, & ad Bacherach oppidum Comitis Palatini, quod vix uno ab Wesalia milliari distat, portatum, in quadam nova Capella ponitur, quæ hodie nomine illius insignita ad sanctum Wernherum in monte nuncupatur, ubi usque in præsentem diem integrum & incorruptum ostenditur: ad ejus tumbam in principio facta quædam miracula dicebantur.

Anno item prænotato Senatus Argentinæ Civitatis in Alsatia constitutiones quasdam contra libertatem Ecclesiasticam, in urbe ipsa edidit. Unde non parva Cleri turbatio subsecuta fuit. Inter plures alios de Clero, qui propter easdem constitutiones de Civitate recesserunt, Fratres etiam Prædicatores urbem deserentes exeunt, & cum toto suo Conventu per triennium foris continuè remanserunt. His temporibus in Italia caput Ordo Fratrum Servorum Beatae Mariæ nuncupatus, per quendam Philippum natione Florentinum, virum certè doctum & religiosissimum, qui ex medico ad vitam conversus Eremitarum, servitutis suæ pensum Domino Deo semper devotissimè studuit impendere, & se totis animi viribus ad cœlestia elevare. Divino post hæc oraculo præmonitus, hanc Servorum Mariæ sanctam Religionem instituit, quam sub Regula Divi Augustini ordinavit. Quam quidem Religionem in principio suæ institutionis, multi sacis temere carpentes perturbantésque, occasionem Romanis Pontificibus Benedicto undecimo, Bonifacio octavo, & Urbano sexto præbuerunt, quâ illam suis litteris & privilegijs eò firmiter & amplius raborarent.

MCCLXXXVIII.

Anno Crasthoni Hirsaugiani Abbatis nono, Indictione Romanorum primâ, posteaquam Sedes Apostolica post mortem Honorij vacasset item mensibus decem, Hieronymus ex Ordine Fratrum minorum Presbyter Cardinalis in Papam eligitur, & Nicolaus ejus nominis quartus appellatur, qui præfuit annis quatuor, mense uno diebus octo. Hic natione Lombardus, Patriâ Esculanus, qui à pueritia se sacris litteris impendit, & cum tempore Theologus doctissimus evasit. Postea ex Ordine minorum factus est Presbyter Cardinalis tituli sanctæ Sabinæ, ac novissimè Pontifex summus. Scripsit cum adhuc esset in Ordine suo, super libros quatuor sententiarum, egregios commentariorum libros totidem, in quibus Theologum se doctissimum demonstravit. In veteri quoque ac novo testamento tractatus composuit multos, & alia diversa, quæ necdum ad noitiam nostræ lectionis pervenerunt. Eodem anno, octavâ decimâ die mensis Martij obiit Frater Henricus ex Ordine minorum Archiepiscopus Moguntinus in Cathedrali Ecclesia apud Moguntiam sepultus. Quo mortuo iterum duo per dissensionem à Canonicis fuerunt electi. Gerardus videlicet de Epstein Canonicus Moguntinus & Archidiaconus Treverensis, quem prius etiam cum Petro post Wernherum diximus electum, & Emericus de Schönek Ecclesiæ Moguntinæ Scholasticus. Dum hæc fierent apud Moguntiam, adhuc Sedes Apostolica vacabat, propterea necesse fuit electionem Moguntinensis haud examinari posse à quoquam, sed causam differri, usque dum Papa esset ordinatus. Interea verò Henricus de Vinstingen Archiepiscopus Trevirorum moritur, & in majori Ecclesia S. Petri Apostoli tumulatur. Quo sepulcro Canonici statim diversa

Ordinis
Servorum
Mariæ in-
tium.

Nicolaus
Papa IV.
Ord. mino-
rum.

Henricus
Archiepisc.
Moguntin.
moritur.

Henricus
Archiepisc.
Trevirorū
moritur.

Gerhardus
fit Archie-
piscopus
Mogunti-
nus.

diversa sentientes duos elegerunt. Gerhardum, qui prius jam bis à Moguntinensibus fuit electus. Qui posteaquam Romanæ Ecclesiæ cognovisset de Pontifice provifum. Romam cum duplici electione proficiscitur, & à Nicolao Papa quarto in Archiepiscopum Moguntinum confirmatur. Qui Præful ordinatus annis ferme sedecim præfuit, & Ecclesiæ sibi commissæ diligenter intendens multa utiliter peregit. Boemundus autem per Papam Nicolaum ad Ecclesiam Trevirorum confirmatus, & in Archiepiscopum ordinatus præfuit annis undecim, vir prudens atque magnificus, qui bona Ecclesiæ suæ non minuit sed auxit, & spiritualia non omisit. Qui inter alia providentiæ suæ studia Castellum à fundamentis novum construi fecit, in Novimagio vico cismosellano, qui ab incolis terræ vulgariter Neumagen nuncupatur, & distat à vico nativiratis meæ Trittenheim in descensu Mosellæ vix lapide sesqui altero: Clerum dilexit, & Religiosis optimè favit.

Brabantia
Dux & Geldria
comes
conten-
dunt pro
terra Lim-
burgensi.

Anno prænotato mortuus est Dux Limburgensis sine liberis, & magna pro ejus Ducatu inter Joannem Brabantia Ducem, & Reinhardum, sive ut more nostro dicamus, Reinhardum Geldria Comitem fuit suborta dissensio. Utérque enim se jure proximum clamabat hæredem, & multiplici quisque jus suum ratione conabatur astruere. Dies placitandi servabantur plures, & semper causa fiebat seipsâ deterior. Cùmque dissidentes ad concordiam pacis nemo posset reducere, necessitas tandem partes impulit, litem armis bellicis terminare. Dies ad prælium determinata statuitur, copiæ ab utràque parte contrahuntur.

Brabantia Dux Joannes pro sua parte secum habuit Godfridum fratrem suum, Adolphum Montensem Comitem, Henricum Comitem de Windeck, Walramum Comitem Juliensem, & Gerardum fratrem ejus, Eberhardum Comitem de Marcha, quam nunc possidet Dux Clivensis, & fratrem ejus, Episcopum quoque Leodiensem; Comitem Loffensem, Cives Colonienfes, & complures alios, quorum memoria non occurrit.

Reinhardus autem Geldria Comes in suo exercitu habuit auxiliarios istos: Sifridum Archiepiscopum Coloniensem, Henricum Comitem Lutzelburgensem, & Valramnum fratrem ejus, Joannem Dominum in Lymburg, Henricum Comitem de Westenburg, Comitem quoque de Falckenburg: & quosdam alios ex nobilibus.

Comes
Geldria in
bello vincit
& captur.

Die statuto jam relucente bellum inter eos eruentum satis committitur: Comes Geldria cum suis ab adversarijs vincitur & superatur. Dux Brabantia triumphans victoriâ potitur. Et multi ab utraque parte ceciderunt vulnerati. Denique Comes ipse Reinhardus à Duce Brabantiorum capitur: & in vinculis aliquandiu detinetur. Qui tandem ut libertatem consequeretur amissam, non solum Ducatu Limburgensi renuntiare coactus est, sed multa etiam de suo superaddere.

Sifridus quoque Archiepiscopus Colonienfis in eodem captus est bello, quem Adolphus Comes de Monte pro suo interesse abducens, septennio ferme captivum tenuit: quoniam dare pecuniam pro liberatione sui postulatam recusavit. Auxit etiam tyrannidem Comitis in Archiepiscopum furor & contentio Civium Colonienfum, qui Comiti jam prius confederati animos in Pontificem suum gerebant hostiles. Tempus ergo
se nactos

se nactus opportunum & horam convenientem arbitantes, quo non solum omnem de Præsule vindicarent injuriam: sed pro suo etiam arbitrio deinceps optatâ diutius abuterentur potestate, multas illi condiciones imponere tentabant, non satis honestas: sine quibus omnem spem ei liberationis denegabant. At ille constans animo, cum turpem honori suo conditionem nullam penitus consentiret admittere, captivitatem suam in septennium usque compulsus est tolerare. Postremò tamen si à carcere dimitti voluit, magnam dare pecuniâ summam coactus fuit.

Sunt qui scribant, in memorato prælio plus quam centum hominum pugnatorum convenisse millia, & plures ab utraque parte occubuisse. De parte autem Comitum Geldriæ multi ceciderunt. Capti sunt multi Comites ac nobiles, reliqui se fugiendo salvarunt. Ex illo tempore Ducatus Limburgensis Brabantinorum Ducatui conjunctus est usque in præsentem diem, Dominio saepe tamen translato.

MCC LXXXIX.

Anno Crafftionis Abbatis Hirsaugiensis decimo, Indictione Romanorum secundâ, Rudolphus Rex contractis copijs denuo in Burgundiam movit exercitum, contra inobedientem Comitem atque perjurum. Et in primis quidem Paterniacum oppidum post obsidionem brevem expugnavit & cepit. Deinde ipsum Comitem Burgundiæ iterum cepit. Quem sibi & Romano Imperio cum multis ac necessarijs cautelis in perpetuam servitutem subjecit. De priore autem transgressione & perjurio pœnas illum dare compulit, & graviter punivit.

In eadem expeditione Burgundiana cepit etiam memoratus Rex Rudolphus Comitem Sabaudia: Comitem quoque montis Bellicardi, & plures alios: qui venerant in auxilium Burgundionibus: quos omnes fortissimâ congressione superatos imperio subdidit, & fidelitatis jurare homagium singulos coegit. Rebus in Burgundia prosperè gestis ad interiora Rex Rudolphus victor tandem reversus est: & suum contra prædones studium continuat.

Eodem anno Emicho Comes de Liningen: Dietherus filius Eberhardi Comitis de Kazenelenbogen: Waltherus Comes de Geroldseck: Gerlachus Dominus in Limpurg senior: Comes quoque de Veyhingen: Comes de Reneck cum pluribus alijs in conflictu quodam apud Nigram silvam habito miserè perierunt.

Anno prænotato cum Sifridus Coloniensium Archiepiscopus apud Comitem Adolphum de Monte sicut diximus in arcta custodia teneretur captivus, Comes de Juliaco Walramus cum suorum armata multitudine per terras Ecclesiæ Coloniensis discurrens, prædas & incendia perpetrabat, & multa pauperibus atque villanis damna intulit. Castellum Ecclesiæ fortissimum Zulph inter alia traditione cepit, ac funditus destruxit.

Consimili vesaniâ Eberhardus Comes de Marcha furens cum suorum valido exercitu intravit Westphaliam, & Angariæ Ducatum Ecclesiæ Coloniensi pertinentem incendio & rapinâ devastans multas terræ mutationes cepit, & sibi subjugavit.

MCCC.

Anno Crafftionis Hirsaugiani Abbatis undecimo Indictione Romanorum tertiâ, inter Joannem Comitem de Spanheim, & Henricum Comi-

G 3

Comi-

Ducatum Limburgensem Brabantij obtinent.

Burgundiones iterum superantur per Regem.

Comes Juliensis devastat Coloniensis Dioccesim.

Discordia inter duos Comites de Spanheim & de Veludentia.

Hirsaug

An. Hirsaug

50. II.

S. V. 15

Comitem de Veldentia magna pro levi cauſa fuit ſuborta diſſenſio. Comes etenim Joannes hominem quendam pauperem ex comitatu Henrici oriundum pro quibuſdam forenſibus ſceleribus laqueo fecerat ſuſpendi, qui fuerat in tortura conſeſſus, quadringentos ſe auri nummos in oppido Creützenach furatum de domo cujuſdam civis ac Miniſterialis memorati Comitis Spanheimenſis, ipſamque pecuniam in domo ſua ſub lecto fodiſſe in terram, quæ fuit in villula quadam dicti comitatus Henrici Veldenſis.

Archiepiſc.
Moguntin⁹
reformavit
concordiã.

Hinc pro pecunia illa contentio inter Comites oritur: quia Comes de Spanheim adjudicabat, eam illi, qui perdidit, cum eſſet verus Dominus, debere ad integrum reſtitui: ſed Comes alter illam in ſuo repertam, dominio ſibi putabat deberi. Crevit paulatim hæc diſſenſio in tantum, ut prope fuerit, ut non aliter, quam bello videretur terminanda. Quod audiens Gerardus Archiepiſcopus Moguntinus, cui ambo foedere amicitie fuerant conjuncti, vices ſuas interpoſuit, & reformatâ pace, pecuniam civi Creützenaceni, à quo fuerat ſublata, donavit.

Joannes fit
Abbas in
Spanheim
nonus.

Eodem anno menſis Maij die ſecundâ, mortuus eſt Petrus Abbas mei quondam Spanheimenſis Cœnobij octavus, cui ſucceſſit Joannes ejus nominis ſecundus, qui præfuit annis ferè octo. Hic oriundus ex oppido Sobernheim, quod uno duntaxat milliario diſtat à Spanheim, qui Eccleſiam de novo fecit conſecrari.

Miraculum
Dominici
corporis in
Gallia fa-
ctum.

Anno prænotato magnum apud Pariſienſes in Gallia miraculum accidit. Mulier quædam ab uno perfido Judæo pecuniam mutuò (ut ſolet fieri frequenter) acceperat, cui veſtem ſuam meliorem propignore locavit. Inſtante poſteâ Reſurrectionis Dominicæ feſto, tunicâ ſuâ feſtivâ non exornari verecundum ducens, cum ob tantæ ſolemnitatis reverentiam, tum ne vicinorum ſuſpicionem aliquod incurreret bonæ opinionis ſuæ detrimentum, Judæum acceſſit; ut veſtem ſibi concederet locatam pro fœnore per ſolum diem ſolemnem petijt, ſeque mox illam poſteâ relaturam promiſit. Ad quam Judæus: *Si, inquit, Corpus Chriſti veſtri, quod in Hoſtia contineri dicitis, mihi ſecreto apportaveris, faciam quod petis.* At mulier veſtis cupidine ducta promiſit facturam ſe, quod Judæus poſtulabat. O miſeranda generis humani defectio! Accedens jam perfida mulier ad Altare, poſteaquam Sacroſanctum Corpus Domini noſtri Jeſu Chriſti de manu Sacerdotis ſuſcepiffet, illud mox retrocedens ſecreto ab ore manibus retraxit: & Judæo ſicut promiſerat impia impio, deſperata perfido dedit. Judæus Sacro Sanctiſſimum Sacramentum pollutis manibus acceptum in patellam aquâ repletam ſuper ignem poſuit, & fortiter bullire fecit. Verum poſteaquam diutius Hoſtia ſacra ſuper ignem bullierat, ſemper tamen manſit integra, & ſine aliqua ſui corruptione ſana.

Sacramen-
tum emit-
tit ſangui-
nem.

Quod impietatis miniſter cernens Judæus, gladium furens arripuit, & ſacram Hoſtiam feriendo vulneravit. Et ecce miraculum evidens, & magnum fidei noſtræ firmamentum. Mox etenim ſanguis de vulnere Hoſtiæ copioſus capit profluere, & aquam caldarij, in quo bulliebat, totam in rubedinem mutare. Contingere Deus voluit, ut hæc in domo ſua ſceleratiſſimus faceret Judæus, dum ſuper venirent quidam Chriſtiani, mutuò pecuniam pro fœnore poſtulantem. Qui cum aquam ſanguine tinctam intuerentur ſuper ignem prius bullitam, nihil de factò ſcientes, ecce ſubito Hoſtia Sacroſancta nullo contingente ſuper tabulam de caldario ſaltavit,

salvavit, & irrogatam sibi à Judæo injuriam omnibus ostendit. Rem Christianis mox ad Judicem deferentibus, perfidus ille Judæus capitur, qui pro dolo negotio, palam ignibus concrematur: Sacro-verò Sanctum Dominici Corporis Sacramentum solemniter cum Processione à Clero deferretur in Ecclesiam, & laudes Omnipotenti Deo pro tanto miraculo decantantur. Domus verò Judæi, in qua tantum piaculum contigit, in Ecclesiam sub Salvatoris nostri honore commutata fuit. Mulier etiam illa poenas dedit, quas meruit.

Judæus pro scelere commissio datur incendio.

Anno præscripto Rudolphus Rex in manu suorum valida per Sueviam & Franciam Orientalem quasi visitator Provinciarum diligentissimus, & inquisitor latronum atque castigato prædonum ferventissimus circumcundo transivit, & transeundo raptorum latibula & munitiones ubique terrarum studiosissimè quæsit. reperit, obsedit, cepit, & plusquam LXX. numero funditus evertit, principibus regni & civitatibus Imperij latenter auxilia ferentibus. Ubicunque raptorum & prædonum receptacula invenire potuit, omnia mox sine delectu personarum solentius evertit. Videbant hæc latrones terræ, qui vias obsidere consueverant & spoliare, & capere viatores, & discabantur cordibus suis; qui cum stare non possent ante faciem persequentis, fugere compulsi sunt in exteras nationes. Nam, sicut diximus, in brevi tempore postquam à Burgundia redierat, plusquam septuaginta castra latronum sive Prædonum, fortissima cepit, ac funditus evertit. Sed plura cum tempore postea in detrimentum Reipublicæ maximum restaurata cernimus, de quibus fieri multa quotidie atrocitatis dolemus. Rudolphus Rex sempiternæ memoria dignus hominum Regni deprædationes sustinere non voluit, sed latrones sceleratissimos omnes aut capitibus truncavit, aut extra patriam proscripsit. Et quia liberavit pauperem & humilem, de violentia potentia, magnam à Deo benedictionem promeruit, cujus semen supra omnes Germaniæ Principes multiplicatum, dilatatum, exaltatum fuit; multi namque Reges ex eo descenderunt.

Prædonum castra LXX. destructa per Regem Rudolphum.

Anno etiam prænotato mortuus est Henricus Dux Baviaræ frater Ludovici Comitis Palatini Rheni de Heidelberg, & filius Ottonis Ducis, qui primus ex Bavaris Palatinatum cum uxore obtinuit, de quo diximus in prima parte hujus operis, anno Eberhardi Abbatis sextodecimo. Reliquit autem Henricus Dux memoratus filios quatuor ex Elisabetha filia Belæ Regis Ungariæ uxore sua, videlicet, Ottonem qui postea Rex Ungariæ factus est, Ludovicum, Stephanum & Joannem. Qui fratres paternum inter se divisere Ducatum utriusque Baviaræ.

Henricus Dux Baviaræ moritur.

MCCXCI.

Anno Crafftionis Abbatis duodecimo, Indictione Romanorum IV. Rudolphus Rex Conventum principum celebravit in oppido imperiali Franckfurt: ubi inter alia Regni negotia principes Electores & precibus rogabat multis, & magnis allicere promissionibus tentabat, quatenus Albertum Ducem Austriæ filium suum Regem designare Romanorum, consentirent. Quod illi facere omnino recusabant, dicentes, eum se Regem habere viventem, super quem alium inducere non liceret; & enim satisfacere uni pro Majestatis honore cum vix possint, multo minus duobus sufficerent. Veruntamen ne Regem senem & properantem ad exitum

Conventus fit Principum in Franckfurt.

Wittichenau

An Hirsau

70 II

3 V 15

Rex cum
filiabus &
amicis Ar-
gentinam
ascendit.

exitum vitæ optimè de Imperio meritum improvidè contristasse vide-
rentur, cum perstaret in precibus orans, rem in aliam consultationem
deliberationis maturæ gratiâ tandem concluderunt. His factis discedunt,
& faciem Regis non vident amplius. Discedens enim à Franckenfurt
Rex confestim ascendit ad Argentinam Alsatia civitatem amantissimam,
ubi recreationis gratiâ convocavit ad se filios suos & amicos, cupiens
fatigatum multiplicibus curis animum eorum aliquantulum præsentia
relevare. Aderat ibi Guda nomine filia, uxor Wenceslai Regis Boemo-
rum, aderat & alij filij ac filia, lætam cum Patre jam senio & labore
gravato quietem celebrantes.

Rex infir-
mus Spiram
descendit,
& moritur.

Cum verò paucis apud Argentinam demorarentur diebus, Rex Ru-
dolphus ægritudinem mortalem incidit, per quam non diu postea con-
sumptus fuit. Unde sentiens ægritudinem augeri quotidie, & crescere,
navigio cum sua familia descendit ad Spiram, ubi Regum fuit sepultura
communis. Morbo autem ingravescente, cum se jam intelligeret mori-
tuum, testamentum cum bono rationis usu condidit, præmunitisque
Sacramentis ex more Dominicis, xxii. die mensis Julij, hoc est, in solem-
nitate S. Mariæ Magdalena moritur, & in Choro Regum majoris Ecclesiæ
Spirensis cum honore sepelitur. Post cujus mortem Regnum vacavit
anno quasi uno.

Nicolaus
Papa mori-
tur & vacat
Sedes annis
2.

Eodem anno mense Decembri. mortuus est etiam Papa Nicolaus
ejus nominis iv. de Ordine FF. Minorum, cujus Corpus Romæ in Ecclesia
S. Mariæ Majoris cum debita fuit religionis observantia sepultum.

Quo mortuo Cardinales per biennium dissentientes in electione con-
cordare non potuerunt. Et propterea Sedes Apostolica vacavit annis
duobus, mensibus tribus, diebusque decem & octo. Insuper, quod ra-
rum extitit, uno eodémque tempore & Apostolica Sedes Romæ, &
Regnum Theutonicorum cum Imperio vacavit.

Responsio
ejus, cur
non profi-
cisceretur
in Italiam.

Rudolphus autem Rex sempiternâ memoriâ dignus, annis decem &
octo sine Imperij corona regnavit, multa laudabiliter gessit, purgavit
Regnum prædonibus, & qualibet incursione latronum, ad Imperij sub-
jectionem rebelles compulit, pacem per totum Francorum Orientalium
imperium reformavit: Hæredibus suis copiosè providit, quibus Austriam,
Carinthiam, Stiriam, Carniolam, Portum Naonis, & magnam partem
Sueviæ cum alijs terris multis comparavit. In Regno Germanorum
optimè præfuit, sed de Italia parum curavit. Unde quotiens interro-
garetur à suis, quare pro corona Imperij suscipienda non peteret Italiam,
respondere cum Æsopo fabulatore solebat: *Cum olim bruta animalia di-
versi generis invitarentur à Leone in speluncam, ubi senio gravatus jacebat esu-
riens, nec valens præ corporis debilitate quoquam ire venatum, venerunt successivè
plura quidem, quæ ubi carveam intrassent, mox à Leone capta & dilacerata,
ventrem ejus implebant. Vulpes autem veniens ad os spelunca introspexit quidem,
sed introire contempsit. Quam leo sentiens adesse, fraude plenus inclamavit:
Cur non ingrederis ad me visitandum vicina mea dulcissima? Respondit illa:
Quoniam, inquiens, ingredientium vestigia cerno plurimorum, sed nullum è ca-
verna redire tua considero. His dictis præpeti cursu vulpes retrocessit. Ita legimus,
inquit Rudolphus, Regum Theutonicorum plures pro corona Imperij, vel qui-
buslibet alijs regni negotijs profectos in Italiam, sed redisse absque detrimento sui*
paucos

paucos invenimus. Italia enim sibi leonis est caverna, & substantiam Germanorum semper anxie querit, & sanguinem sicut. Quem Germanorum Principum non vel extinxit, vel exhausti Italiæ potuit, aut persecuta non fuit illiisque si vincere nequirit? vadat in Italiam, qui se & sua odit, nos isthic nostra curabimus.

MCCXCII.

Crafftionis Hirsaugiani Abbatis tertio decimo, Indictione Romanorum quinta, hyems fuit asperrima, & nimis diuturna, ratione cujus defecerunt jumentis pabula, & magna pauperes egenosque pressit inopia. Vineta etiam in multis locis præ nimio frigore laesa parum fructificarunt.

Eodem anno Gerhardus Archiepiscopus Moguntinus provinciale Concilium cum Suffraganeis suis Episcopis celebravit in Ecclesia Sanctorum Petri & Alexandri Pontificum in oppido Aschaffenburg juxta latus Mogoni fluminis. In qua comparuerunt Manegoldus Episcopus Herbipolensis, Fridericus Episcopus Spirensis, Simon Episcopus Wormatiensis, Episcopus quoque Augustensis, Episcopus Eichstattenensis, Episcopus Hildesheimensis: reliqui verò Moguntinæ provinciæ Episcopi Constantiensis, Curienensis, Argentinensis, Halberstattenensis, Padelbronnenensis, & Verdensis oratores suos atque Vicarios, ut moris est, cum potestate mandata sufficiente miserunt.

Comparuerunt & Abbates nostri Ordinis in eodem Concilio plures: quorum cœnobiorum nomina conscripta invenimus ita: Abbas Hirsfeldensis, Abbas sancti Albani prope Moguntiam, Abbas sancti Jacobi ibidem, Abbas in Selgenstat, Abbas sancti Petri de Erfurt, Abbas in Homburg, Abbas de fonte Reinhardi, Abbas de Salveldt, Abbas de Blidenstat, & alij plures tam nostri Ordinis, quam aliorum, quorum nomina non tenemus. Multa in eo Concilio statuta sunt, quæ litteris commendata servabantur.

Soluto tandem concilio, dum unusquisque ad sua regreditur, Fridericus Ecclesiæ Spirensis Episcopus in itinere juxta Mogonum apud villam Kelterspach nuncupatam, à Gerharo filio Eberhardi Comitis de Kazenelenbogen captus est: & ad Castellum quoddam munitissimum deductus, custodiae mancipatur. Causam verò captivitatis hujuscemodi non invenimus. Verum non diu postea compositione inter eos facta Episcopus liberè abire permittitur.

Anno prænotato circa initium mensis Maij, hoc est, ad festum Sanctorum Philippi & Jacobi convenerunt principes Imperij Electores in oppido Franckenfurt pro novi Regis electione, cum jam Regnum in mensem decimum vacasset. Post plura consilia inter se habita variòsque tractatus, tandem comuni decreto Adolphum Comitem de Nassav in Regem elegerunt, virum strenuum, & imperio ab antea semper fidelem, quippe qui filios suos & proximos in nullo de rebus imperij ditare voluit: sed omnia regno integra conservavit. Electus autem à Principibus ad Aquisgranum perducitur, & secundum morem antiquum in Regem Theutonicorum cum solemnitate maxima coronatur. Sex annis tantum regnavit, & ad Imperij coronam non pervenit. Tandem per Principes ad Moguntiam convenientes fuit à regno depositus, & postremò sicut dicemus in bello occisus.

H

Corona

Italia spelunca Leonis aurum Germaniæ siliens.

Hyems dura.

Concilium celebratur provinciale in Aschaffenburg.

Abbates in eodem Concilio præsent.

Conventus Principum in Franckenfurt.

Adolphus fit Rex, qui fuit Comes in Nassaw.

Hirsaug

An Hirsaug

70 II

3 V 15

Adolphus,
Rex Coro-
natus à cun-
ctis ſuſcipi-
tur.

Coronatus autem Rex apud Aquifgranum ad Coloniam revertitur, & civibus ex more in ejus verba jurantibus, ut verus Theutonici Regni Monarcha ſalutatur. Inde progrediens fidem dedit & accepit per quæque Regni oppida, & fecit omnia, quæ fieri per novos Reges fuerant à conſuetudine introducta. De Colonia per fluenta Rheni aſcendit ad Moguntiam, luſtratiſque per circuitum oppidis & Urbibus Imperij cunctis, tandem pervenit ad Argentinam. In omnibus locis ut Rex verus Theu- tonicorum ſuſcipitur, & à cunctis futurus Imperator ſalutatur.

Adolphus
Rex obſe-
dit & cepit
Colmaria.

Comites autem nonnulli per Sueviam & Alſatiam conſpiratione factâ nobiles quosdam & Oppidulorum Cives ſibi contra Regem Adolphum conciliaverunt ſocios, quorum auxilio rebellionem parabant. Quo circa Rex Adolphus Colmaria Alſatiæ vicum obſidione cingens potenter expugnavit & cepit, oppidanôſque jurare in ſuam fidem coëgit ac prævaluit. Cujus quidem oppidi Capitaneum (vel ut ab incolis dicebatur) Advocatum Rex Adolphus in curru ligatum ſecum abduxit captivum, Baronem quoque unum de Rappolſtein capiens non prius dimiſit, quam filios ſuos pro ſe obſides dedit.

Miſnenſi
terra Impe-
rij eſt.

Idem Rex Adolphus totum Principatum Miſnenſem pro magna pecuniarum ſumma coëmens incorporavit Imperio, quem cum filiorum ſuorum alicui dare potuiſſet, quemadmodum Rudolphus fecerat cum Ducatu Auſtriæ, nequaquam voluit, ſed cum Imperio cunctis regni ſui diebus reſervavit.

MCCXCIII.

Anno Craſtonis Hirſaugienſis Abbatis Reverendiſſimi quarto decimo inchoato, qui & ultimus fuit, Indiſtione Romanorum ſextâ in fine menſis Januarij, Adolphus Rex Conventum Principum celebravit in Moguntia. In quo multa pro comuni utilitate Regni conſtituit, & pacem inter diſcordantes reformavit. Et quoniam erant nonnulli Comites & Nobiles Regni, qui rebellionem meditabantur contra eum, ſtauit in illos copias movere exercitûs, & contumaciam armis humiliare ſuperbam. Ad proximum igitur vernale tempus conveniendi terminum Principibus ſtauit, & ut parati ad feſtum S. Mart. Georgij eſſent, mandavit.

Adolphus
Rex feliciter
cepit, male fini-
vit.

Rex iſte Adolphus in principio promotionis ſuæ ad Regnum cunctis in rebus atque negotijs & metuendus fuit hoſtibus. & omnium judicio fortunatiſſimus, atque feliciter regnare cepit. Verum non diu poſtea vultus mutavit fortuna ſerenos, & eum quem ſublimaverat, repente deſeruit, ſuamque in eo cæcitatem improbe oſtendit. Nam conſeſtum omnibus cepit fieri odioſus, maxime Principibus Imperij, à quibus Rex antea fuerat designatus. Hujus odij cauſam ipſe non ultimam in eo præſtitit, quod Regi Anglorum promiſſam fidem contra Gallos maximâ pecuniarum ſummâ prius ab eo receptâ non ſervavit. Quod quo ſit modo geſtum, ſuo inferius ordine dicemus. Unde paulatim deſiciens tandem à Principibus deſeritur, & Regnum Duci Auſtriæ Alberto condonatur.

Craſſitho
hujus Mo-
naſterij
Abbas
xxviii. ob-

Eodem anno Dominus Craſſito hujus Monaſterij Hirſaugienſis octavus & viceſimus Abbas, jam ſenio gravatus, & multis laboribus exhaustus, poſt februm quartanarum longam decoctionem quartâ die menſis Februarij moritur, & cum Antecelloribus ſuis in majori Eccleſia ſepelitur,
anno

anno Regiminis sui tertio decimo jam completo, simul adjunctis viginti diebus. Vir quidem in sua generatione bonus & diligens in ministerio, sed præcis hujus Cœnobij Patribus tam Zelo regularis disciplinae, quam observantiâ inferior.

De Godfrido hujus Monasterij Hirsaugiensis
Abbate XXIX. qui præfuit annis VII. mense uno,
diebus XXIV. & Gestis varijs.

Anno Dominicæ Nativitatis MCCXCIII. Indictione Romanorum sextâ. die mensis Februarij decimâ, convenerunt Fratres hujus Monasterij Pastoris regimine destituti ad locum capitularem pro novi electione Abbatis. Qui præmissis ex more ad Deum precibus, consilijs quoque & tractatibus pro negotio tunc necessarijs & opportunis, tandem unanimi consensu Godfridum Monachum venerabilem, qui Custodis eo tempore curabat officium, in Abbatem super se constituerunt.

Godfridus
fit Abbas
XXIX.

Qui confirmatus à Friderico de Bollandia Ecclesiæ Neometensis Episcopo, & juxta consuetudinem antiquam solemniter benedictus, præfuit annis VII. mense uno, diebus verò quatuor & viginti. Vir quidem bonus in se, & nulli sine rationabili causa molestus, qui temporalium rerum reparator & pro viribus consecrator diligentissimus extitit, quamvis non omnia, quæ prius fuerant alienata, reparârit.

Patriâ Suevus erat, de honesta familia natus, quem cura parentum Cœnobio tradidit, cum esset adhuc invenis, provisionem magis intendens corporalem, quàm animæ salutem. Veteris etenim constitutionis à Sanctissimo Abbate Wilhelmo editæ, ac per Sedem Apostolicam approbatæ, quâ omnino cavebatur, ne quis ante vicimum atatis annum in hoc sacro Cœnobio susceperetur ad Monachatum, subintraverat oblivio; quoniam tepescente paulatim regularis observantiæ studio, transivit in abusum etiam hæc laudabilis institutio. Non est puerorum Regularis observantiæ integritatem posse custodire, quæ res & moribus, & ætate requirit perfectos. Godfridus igitur ad Monasterium puer susceptus, ad exemplum eorum, quos reperit, instituitur, & moribus cum ætate proficiens tandem Sacerdos ordinatur. Non diu post Subcantoris ei ministerium committitur, in quo multis annis Domino fideliter servivit. Magnæ litteraturæ non extitit, non tamen penitus Idiota vel indoctus fuit. Mediocriter potuit scripturas intelligere, & in his, quæ suum concernebant officium, competenter se juvare. Nam illo tempore ordo noster tam in eruditione scripturarum, quàm in sanctimonîa vitæ meritum defecerat: in quo Monachus vel sanctus vel eruditus rarus occurrebat. Quæ quidem calamitas Ordinem sanctum pene totum operuit: à qua deformitate nunquam postea totus surrexit. Verùm ut in semita capri permanceamus propositi, oportet nos querelas intermittere communes.

Godfridus
fit Monachus,

Godfridus ergo Monachus posteaquam Succentoris officium multis annis strenuè impleverat. Custos tandem Ecclesiæ principalis constituitur, & suorum jussione Abbatum sæpius etiam in rebus externis arduis

Wilhelmij

An. Hirsauig

70. II.

S. V.
15